

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא עט

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן(שמערים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

מאי לאו שומר – ר"ל בסיפא (8) מבאר שמתחייב הגנב בהגבהת השומר, מכיוון שמעתה גם השומר מתחייב בשמירתו (מדין מיגו). ברישא (7) נמי היה אמור להיות חייב אם הדין הוא שהשואל מתחייב באמירתו בלבד, ואפילו שנמצאת עדיין ברשות הבעלים, מכיוון שמועיל להיחשב כהתחלת שמירה אצל השומר נחשב כמעשה גניבה כלפי הגנב.^{שג}
וש"מ תיקנו משיכה בשומרין ולא מועיל באמירה בלבד.

(דחיה) **אמר ליה לא, גנב** – ר"ל נתן בעל הבית לבכורות בנו ובא הגנב לגונבו מהם והיה מושכו ויוצא וכו'.

(קושיה) **הא תנא ליה רישא** (5)!
(תירוץ) **תנא** (5) **גנב שגנב מבית הבעלים, ותנא** (7) **גנב שגנב מבית שומר.**
(קושיה) **אמר ליה רב אשי לא תדחייה! מה לי גנב שגנב מבית שומר, מה לי גנב שגנב מבית בעלים!**
(מסקנה) **אלא לאו שומר וש"מ תיקנו משיכה בשומרין ש"מ.**
איתמר נמי **אמר ר' אלעזר** כדרך שתקנו משיכה בלקוחות כך תיקנו משיכה בשומרין.
תניא נמי הכי **כדרך שתקנו משיכה בלקוחות כך תיקנו משיכה בשומרין,**
וכשם שהקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה, כך שכירות נקנית בכסף בשטר ובחזקה.

שכירות דמאי?
אילימא שכירות דמטלטלין דהיינו שהשכיר לו את כליו – **מטלטלי בני שטרא נינהו** הרי מטלטלים נקנים במשיכה בלבד. (ובכסף כדי להתחייב ב'מי שפרע' אך בשטר לא)!!
אמר רב חסדא שכירות דקרקע:

[עד כאן דף עט עמוד א]

הגדרת גנב וגזלן

אמר ר' אלעזר ראוהו **שהטמין בחורשין** בעיר לגנוב את הבריות, **וטבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה.**
(קושיה) **אמאי הא לא משך?**
(תירוץ) **א"ר חסדא שהכיסה במקל** שנחשב כמשיכה.
(קושיה) **אמרי וכיון דראוהו, גזלן הוא!** התורה חייבה בגנב בלבד. [אין להקשות הרי כל גנב ע"פ שני עדים, אע"פ שראו אותו שאר אנשים נחשב גנב, משום שטוען שלא משלם לקחם, אך ביער זה מקום למרעה לכל אדם, והוא לא יודע ממי הבהמה ולמרות זאת לקחם, נקרא גזלן].
(תירוץ) **כיון דקא מטמרי מנייהו, גנב הוא.**
ואלא גזלן היכי דמי?

- אמר ר' אבהו כגון בניהו בן יהוידע** שהיה משרי וגבורי דוד:
שנאמר ויגזל את החנית מיד המצרי ויהרגהו בחניתו.
- ר' יוחנן אמר כגון בעלי שכם.**
שנאמר וישימו לו לאבימלך שהיה שופט בישראל בעלי שכם מארבים על ראשי ההרים ויגזלו [את] כל אשר יעבר עליהם בדרך.

דהגביה דאתי לרשותיה ואידך **אמר** אפילו הוציא לרה"ר קנה ודייק מרישא דמת ברשות בעלים פטור הא חוץ לרשות חייב אפי' הוציאורו לרה"ר **ונראה** דהוא פליג אב"י ורבא דאמרי בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פד:): משיכה קונה בסמטא אבל לא ברה"ר ואין נראה לחלק כלל בין קניית גנב שאין אלא להתחייב באונסין ולשאר קניות מדדרישין לעיל (דף סה). גבי גנב אין לי אלא ידו גגו חצירו וקרפיו מנין משמע דלא מחייב אלא במקום שראוי לקנות כי היכי דדרשין גיטין (דף עז). ונתן בידה **ונראה דהלכה כאב"י ורבא מדמייני מילתייהו בהמוכר [את] הספינה (שם) משמע שהם עיקר** ולא שייך כאן כל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כרבינא לקולא:
^{שג} רשב"א בשם הראב"ד, והאחרונים ביארו שכן משמע כוונת רש"י 'שלא יתחייב שומר עד שימשוך'.
^{שג} כך ביארו האחרונים כוונת רש"י. כל זה לפירוש שני שלו שקאי אגנב, אך לפירוש הראשון הראיה היא מפורשת והיינו שהבעלים מסרו הבהמה לשומר באמירה בלבד וכתוב שהם פטורים.

תנו רבנן – להלן מספר מקרים שישנם בתשלומי ד' וה', ובנוסף מה החידוש שמשמיענו ברישא ובסיפא:

- גנב ונתן לאחר** דהיינו מינה אותו שליח וטבח.
 - גנב ונתן לאחר** דהיינו מינה אותו שליח ומכר.
- בשניים הללו החידוש הוא – **דיש שליח לדבר עבירה. אע"ג דבכל התורה כולה אין שליח לדבר עבירה, הכא יש שליח לדבר עבירה** – וטבח ומכרו: מה מכירה דלא אפשר דלאו על ידי אחר, אף טביחה ע"י אחר מחייב.
- גנב והקדיש** – משמיענו מה לי מכרו להדיט מה לי מכרו לשמים.
 - גנב והקיף** ר"ל מכרה בהקפה ועדיין לא קיבל את הדמים.
 - גנב והחליף.**
 - גנב ונתן במתנה.**
 - גנב ופרע חובו.**
 - גנב ופרע בהקיפו** ר"ל חבירו מכר לו סחורה בהקפה וכעת הוא פורע בבהמה זו.
 - גנב ושלח סבלונות בבית חמיו.**
- מכל אלו: **משלם תשלומי ארבעה וחמשה.**

מתניתין

- גנב ברשות הבעלים וטבח ומכר חוץ מרשותם** כשהוציא מרשותם קנה ונעשה גנב.
- או שגנב חוץ מרשותם** שקנה במשיכה מיד, **וטבח ומכר ברשותם,**
- או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותם,**
מכל אלו **משלם תשלומי ארבעה וחמשה,**
- אבל גנב וטבח ומכר ברשותם, פטור** שלא נעשה עליו גנב.
- היה ^{גנב} **מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים, פטור.**
- הגביהו** אפילו ברשות בעלים קונה בהגביה או **שהוציא מרשות בעלים ומת, חייב.**
- נתנו** ^{גנב} שם במקום שגנבו: **לבכורות בנו, או לבעל חוב, לשומר חנם, לשואל, לנושא שכר, ולשוכר, והיה מושכו** (הכהן, או בעל חוב או השומר) **ומת ברשות הבעלים, פטור** ^{הגנב}. [רש"י מביא פירוש אחר ש'נתנו' בעליו לבכורות בנו וכו' אך דוחה אותן].
- הגביהו או שהוציא מרשות הבעלים ומת חייב:**

גמרא

מבואר בבבא מציעא (צד): **שאדם שנשכר אצל אחרים ע"י אמירה בלבד כשואמר 'אני נשאל לך' (לגבי פטור שואל כשבעליו עמו), להלן אמיר מוספק לגבי שומרים אם מתחייבים באונסים, רק שימשכו את בהמה או דילמא מכיוון שמקבלים עליהם באמירה בלבד מספיק כמו לגבי אדם.**^{שג}

בעי אמיר תיקנו משיכה בשומרים או לא?

אמר רב יימר ת"ש מתניתין (7) **נתנו לבכורות בנו, או לבעל חוב, לשומר חנם, ולשואל, לנושא שכר, ולשוכר, היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים, פטור.**

^ש תוספות ד"ה גנב והקדיש משלם ד' וה'. **כדמפרש מה לי מכרו להדיט מה לי מכרו לשמים ואיירי בקדשי בדק הבית דלא שייך למימר מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דראובן כמו בקדשי מזבח שקרבן קרב הכפר על הבעלים ונשחט לשמו ושם בעליו עליו ואין להקשות אמאי לא פריך לעיל (דף עו). ולפולג וליתני בדידיה בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית משלם תשלומי ארבעה וחמשה** כדפריך לעיל ולפולג וליתני בדידיה בד"א בקדשים קלים **לדעיל פריך שפיר דהוי הכל קדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית לא בעי לפולג דסתם קדושה דשור ושה דמחיים הוי למזבח** אע"ג דהתם מפליג וקאמר טבח ואח"כ הקדיש משלם ארבעה וחמשה ואותו הקדש הוי קדשי בדק הבית התם לא הוי מחיים ולמ"ד **יאוש לא קני א"ש שכשקדיש לאחר יאוש לאו ידידיה קמקדיש ולמ"ד יאוש קני** וחובו הוה דוקא לפני יאוש אבל אחר יאוש שלו הוא טובח ושלו הוא מוכר אפ"ה מחייב אהקדש אע"ג דלא חייל הקדש מקמי יאוש כי היכי דמחייב במכר ומתנה קודם יאוש אע"ג דלא אהנו מעשיו שלא חל המכר והמתנה כיון דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיט דבכר שבידו להקדיש:

^{שג} תוספות ד"ה או שהוציא מרשות בעלים כו'. **בריש אלו נערות** (כתובות דף לא: ושם). **פליגי רב אחא ורבינא חד** אמר שהוציא לסמטא אבל לרה"ר לא קני ודייק מסיפא הוציא דומיא **ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.**

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא עט

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן(שמערים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

4) לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת מפני שנושך ונזכר
ומפלת אשה מיראתו. [יתבאר בגמרא (פב.) שבעיר בגבול שבינינו לגוים מותר
ומתירים את קשר בלילה.]

5) אין פורסין נישובים פחים ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב ל' ריס ד'
מילין. [אם יש ישוב של כרמים או של שובכים (אפילו משל הפקר או גוים) אסור אפילו
מאה מיל – שמדלגים ובאים מן הישוב- גמרא (פב.).]

גמרא

ת"ר אין מגדלין בהמה דקה בא"י אבל מגדלין בחורשין יערות שבארץ ישראל.
בסוריא אפילו בישוב ואין צריך לומר בחוצה לארץ.

התירים לגדל בהמה גסה / בהמה דקה לרגל / לסעודת בנו

תניא אידך אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין במדבר
שביהודה ובמדבר שבספר עכו.

ואף על פי שאמרו אין מגדלין בהמה דקה, אבל מגדלין בהמה גסה:

לפי שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא אם כן רוב צבור יכולין לעמוד בה. - בהמה
דקה אפשר להביא מחוצה לארץ, בהמה גסה אי אפשר להביא מחוצה לארץ.

ואף על פי שאמרו אין מגדלין בהמה דקה, אבל משהה הוא (1) קודם לרגל
שליש יום (2)וקודם משתה בנו ל' יום .

ובלבד שלא ישהה את האחרונה שלשים יום ר"ל אם לקח כמה בהמות בתוך ל', לא
יאמר 'אני' אשחוט את הבהמות הראשונות שקניתי ואאחר את האחרונות לאחר הרגל' מכיוון
שהיה בתוך ל' משעת לקיחתו.

דסד"א דאי נפק ליה רגל ומכי זבנה עד השתא אכתי לא מלו ליה תלתין יומין,
לא נימא תלתין משרא שרי ליה לשהוי! אלא כיון דנפק ליה רגל, לא מבעי ליה
לשהוי.

[עד כאן דף עט עמוד ב]

ור' אבהו מאי טעמא לא אמר מהאי?
(תירוצ) אמר לך כיון דמטמרי איטמורי לא גזלני נינהו.
(דחיה) ור' יוחנן הא דקא מטמריש"ד דלא ניחזינהו אינשי וניערקו מנייהו.

מדוע התורה החמירה בגנב יותר מגזלן

שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מגזלן
שמשלם תשלומי כפל וד' וה'?

אמר להן זה גזלן השוה כבוד עבד לכבוד קונו, וזה גנב לא השוה כבוד עבד לכבוד
קונו, ר"ל הגזלן אינו ירא לא מבני ולא מהקב"ה משא"כ הגנב שמתירא מבני אדם אך לא
מהקב"ה.

כביכול עשה עין של מטה כאילו אינה רואה, ואוזן של מטה כאילו אינה שומעת.

- שנאמר הנביא מתאונן על האנשים המסתירים מה' הוי המעמיקים מה' לסתיר עצה
והיה במחשך מעשיהם וגו'.
- וכתוב ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב.
- וכתוב כי [אמרן] עזב ה' את הארץ ואין ה' רואה.

(תניא) אמר ר' מאיר משלו משל משום רבן גמליאל למה הדבר דומה?
לשני בני אדם שהיו בעיר ועשו משתה.

אחד זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך.

ואחד לא זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך.

איזה מהן עונשו מרובה?

הוי אומר זה שזימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך.

על השור משלם ה' ועל השא משלם ד'

יבואר למטה שני ביאורים:

א. אמר רבי מאיר בא וראה כמה גדול כח של מלאכה – ר"ל כפי
החשיבות של הדבר הנגנב הענישה אותו התורה, השור בריה יותר חשובה
שמעומדת למלאכה משא"כ השא.

שור שביטלו ממלאכתו, חמשה.

שא שלא ביטלו ממלאכתו, ארבעה.

ב. אמר רבן יוחנן בן זכאי בא וראה כמה גדול כבוד הבריות:

שור שהלך ברגליו, חמשה. שא שהרכיבו על כתיפו וזלזל בעצמו על ידו לפיכך הקל
הקב"ה עליו ארבעה.

מתניתין

משנה זו עוסקת בחמשה גזרות שונות שחכמים תקנו בהם, כדלהלן:

1) אין מגדלין בהמה דקה בא"י משום ישוב א"י שמבער את השדות וכל שדות סתם

משל ישראל הם. [גזרו בכל מקום שיש ישוב קבוע ולא משום קדושת א"י, כמו שיתבאר

בגמרא שבבל כארץ ישראל, שרבו התלמידים והיה ישוב קבוע].

אבל מגדלין: בסוריא, ארם צובה שדוד כבש אותה, וכיבוש יחיד לאו שמיה כיבוש^ש
ונחשבת כח"ל. אכן אם יפסידו שדות של אחרים ישלמו, ובמדברות של ארץ ישראל.

2) אין מגדלין תרנגולין בירושלים אפילו שאינו כהן מפני הקדשים, משום
שישראל אוכלים בשר של קדשים של שלמים, תודה, ומעשר בהמה, ודרך התרנגולים
לנקר באשפה ושמא יביאו כעדשה מן השרצים ויטמאו אותם.

ולא כהנים בארץ ישראל בכל מקום מפני הטהרות מכיוון שאוכלים תרומה.

3) אין מגדלין חזירין בכל מקום [ממאורע שאירע בה בעת שצור את עיר ירושלים
(פב)].

^ש הקובץ שיעורים (אות פז) מקשה שלא תלוי בקדושה או לאו קדושה הוא, ע"כ אין הבדל אם
כיבוש יחיד שמיה כיבוש או לאו. הוא תירץ שלמרות שבסוריא אין השדות של ישראל אך אם
היה בכלל א"י ראוי לומר לא פלוג ולאסור גם שם.

^ש תוספות ד"ה ורבי יוחנן הא דמטמרי כו'. למ"ד בהכנס (לעיל דף נז. ושם) דלר' יוחנן לסטים
מזויין כיון דמטמרי מאינשי גנב הוא אצטרך להאי טעמא דלמ"ד דגזלן הוא לר' יוחנן לא צריך
להאי טעמא כלל.

^ש מהר"ל מפרא על אגדות הש"ס.